

MILLIY QADRIYATLARGA ASOSLANGAN TARBIYAVIY TADBIRLARNI REJALASHTIRISH VA AMALGA OSHIRISH MEXANIZMI

Xojikulova Gulasal Abdumalikovna,

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Pedagogika mutaxassisligi 1-kurs magistranti,

Denov tumani 6-umumiy o'rta ta'lim maktabi psixologi

+998 97 843 68 86

E-mail: gulasalhoji323@gmail.com

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyaviy tadbirlarni rejalashtirish va amalga oshirishning nazariy hamda amaliy jihatlarini yoritilgan. Tadqiqotda milliy qadriyatlarning pedagogik ahamiyati, ularni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish yo'llari hamda tarbiyaviy tadbirlarni tashkil etish mexanizmi tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida samarali tarbiyaviy faoliyatni tashkil etish usullari ko'rsatib berilgan.

***Kalit so'zlar:** milliy qadriyatlar, tarbiyaviy tadbirlar, pedagogik texnologiyalar, ma'naviy tarbiya, vatanparvarlik, interaktiv metodlar, ijtimoiy kompetensiya.*

MECHANISM FOR PLANNING AND IMPLEMENTING EDUCATIONAL ACTIVITIES BASED ON NATIONAL VALUES

Khojikulova Gulasal Abdumalikovna,

Denov Institute of Entrepreneurship and Pedagogy

1st year student of the master's degree in pedagogy,

Psychologist of Denov district secondary school No. 6

Phone number: +998 97 843 68 86

E-mail: gulasalhoji323@gmail.com

ABSTRACT

This article covers the theoretical and practical aspects of planning and implementing educational activities based on national values. The study analyzes the pedagogical significance of national values, ways to integrate them into the educational process, and the mechanism for organizing educational activities. It also shows methods for organizing effective educational activities based on modern pedagogical technologies.

***Keywords:** national values, educational activities, pedagogical technologies, spiritual education, patriotism, interactive methods, social competence.*

KIRISH

Hozirgi globallashuv va axborotlashuv jarayonlari sharoitida yosh avlodni har tomonlama barkamol, mustaqil fikrlaydigan hamda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Jamiyat taraqqiyoti bevosita yoshlarning ma'naviy salohiyati, dunyoqarashi va ijtimoiy faolligiga bog'liq bo'lib, bu jarayonda milliy qadriyatlar muhim tarbiyaviy omil sifatida namoyon bo'ladi.¹

Milliy qadriyatlar – bu xalqning ko'p asrlik tarixiy taraqqiyoti davomida shakllangan urf-odatlar, an'analari, ma'naviy merosi, axloqiy me'yorlari hamda madaniy boyliklar majmuasidir. Ular shaxsning ijtimoiylashuvi, milliy o'zligini anglash va jamiyatdagi o'rnini belgilashda muhim ahamiyat kasb etadi.² Ayniqsa, ta'lim jarayonida ushbu qadriyatlardan samarali foydalanish o'quvchilarning nafaqat bilim darajasini oshiradi, balki ularning ma'naviy-axloqiy fazilatlarini ham shakllantiradi.

Bugungi kunda ayrim yoshlar orasida milliy qadriyatlarga befarqlik, madaniyatsizlik yoki ommaviy madaniyat ta'siriga berilish kabi holatlar kuzatilmoqda. Bu esa ta'lim-tarbiya jarayonida milliy qadriyatlarni chuqur singdirish, ularni zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida yetkazish zaruratini yanada kuchaytiradi. Shu nuqtai nazardan, tarbiyaviy tadbirlar o'quvchilar ongiga milliy qadriyatlarni singdirishda samarali vositalardan biri hisoblanadi.

Tarbiyaviy tadbirlar – bu o'quvchilarning ma'naviy, axloqiy, estetik va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan maxsus tashkil etilgan pedagogik faoliyat shaklidir. Aynan milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyaviy tadbirlar orqali o'quvchilarda vatanparvarlik, ajdodlarga hurmat, milliy g'urur va fuqarolik mas'uliyati kabi sifatlarni shakllantirish mumkin.

Shu bilan birga, tarbiyaviy tadbirlarning samaradorligi ularni qanday rejalashtirish va amalga oshirishga bog'liq. Agar tadbirlar ilmiy asosda, tizimli va maqsadli tarzda tashkil etilsa, u holda ular o'quvchilarning shaxsiy rivojiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Aks holda, yuzaki tashkil etilgan tadbirlar kutilgan natijani bermaydi.

Mazkur maqolaning dolzarbligi shundan iboratki, unda milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyaviy tadbirlarni rejalashtirish va amalga oshirishning samarali mexanizmi ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi – ta'lim jarayonida milliy qadriyatlardan foydalanishning samarali usullarini aniqlash

¹ Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.

² Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.

hamda tarbiyaviy tadbirlarni tashkil etishning optimal modelini ishlab chiqishdan iborat.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Milliy qadriyatlar jamiyatning tarixiy rivojlanishi jarayonida shakllangan, avlodlardan avlodga o'tib kelayotgan ma'naviy, madaniy va axloqiy me'yorlar majmuasidir. Ular shaxsning dunyoqarashi, ijtimoiy xulqi va ma'naviy kamolotini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

Pedagogik nuqtai nazardan, milliy qadriyatlar o'quvchilarda quyidagi sifatlarni shakllantirishga xizmat qiladi:

- milliy o'zlikni anglash;
- vatanparvarlik va fuqarolik mas'uliyati;
- ijtimoiy faollik va hamjihatlik;
- hurmat va bag'rikenglik kabi insoniy fazilatlar.

Shu sababli, ta'lim-tarbiya jarayonida milliy qadriyatlarga asoslangan yondashuvni qo'llash o'quvchilarning shaxs sifatida har tomonlama rivojlanishiga zamin yaratadi.

Milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etish puxta rejalashtirishni talab etadi. Ushbu jarayon quyidagi bosqichlardan iborat:

1. Diagnostika bosqichi - mazkur bosqichda o'quvchilarning qiziqishlari, ehtiyojlari va ma'naviy rivojlanish darajasi o'rganiladi. Bu esa tadbir mazmunini to'g'ri tanlash imkonini beradi.

2. Maqsad va vazifalarni belgilash - tarbiyaviy tadbir aniq maqsadga yo'naltirilgan bo'lishi lozim. Masalan, milliy an'analarga hurmatni shakllantirish, tarixiy merosga qiziqishni oshirish hamda ijtimoiy kompetensiyalarni rivojlantirish hisoblanadi.

3. Mazmun va shaklni tanlash - tadbir mazmuni milliy qadriyatlarni aks ettirishi va o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos bo'lishi zarur. Bu jarayonda quyidagilardan foydalanish mumkin:

- xalq og'zaki ijodi namunalaridan;
- buyuk allomalar merosidan;
- milliy bayram va marosimlardan.

4. Metod va texnologiyalarni tanlash - zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan tadbirlar samaraliroq bo'ladi. Jumladan, interaktiv metodlar (aqliy hujum, debat), sahna ko'rinishlari va rolli o'yinlar, loyiha metodi va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari kiradi.

5. Rejalashtirish va ssenariy ishlab chiqish - tadbirning aniq ssenariysi ishlab chiqiladi. Unda:

- ✓ kirish qismi;
- ✓ asosiy mazmun;
- ✓ yakuniy xulosa va baholash mezonlari ko‘zda tutiladi.

Tarbiyaviy tadbirlarni amalga oshirish jarayoni

Rejalashtirilgan tadbirlarni samarali amalga oshirish quyidagi bosqichlarni o‘z ichiga oladi:

✚ Tayyorgarlik bosqichi - bu bosqichda o‘quvchilarni tayyorlash, rollarni taqsimlash, zarur jihoz va materiallarni yig‘ish ishlari amalga oshiriladi.

✚ Tadbirni o‘tkazish bosqichi - tadbir jarayonida o‘quvchilarning faol ishtiroki ta‘minlanadi. Milliy muhit yaratish, sahna ko‘rinishlari, qo‘shiq, xalq urf-odatlarini aks ettiruvchi elementlar tadbir samaradorligini oshiradi.

✚ Refleksiya va baholash bosqichi - tadbir yakunida o‘quvchilarning ishtiroki, erishilgan natijalar va kamchiliklar tahlil qilinadi. Bu esa kelgusida yanada samarali faoliyatni tashkil etish imkonini beradi.

Milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyaviy tadbirlarning samaradorligi quyidagi omillarga bog‘liq bo‘lib:

- ❖ o‘qituvchining kasbiy kompetensiyasi va ijodkorligi;
- ❖ o‘quvchilarning motivatsiyasi va faolligi;
- ❖ ota-onalar bilan hamkorlik;
- ❖ ta‘lim muassasasida sog‘lom ma‘naviy muhit yaratish;
- ❖ innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish.

Shuningdek, tarbiyaviy tadbirlarni tashkil etishda milliy va zamonaviy yondashuvlarning uyg‘unligi muhim ahamiyatga ega.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyaviy tadbirlar o‘quvchilarni ma‘naviy barkamol, ijtimoiy faol va milliy o‘zligini anglagan shaxs sifatida tarbiyalashda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Bunday tadbirlar orqali o‘quvchilarda vatanparvarlik, insonparvarlik, hurmat va mas‘uliyat kabi muhim sifatlar shakllanadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etish uchun ularni ilmiy asosda rejalashtirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash va tizimli yondashuvni amalga oshirish zarur. Ayniqsa, interaktiv metodlardan foydalanish o‘quvchilarning faolligini oshirib, ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

Shu bilan birga, pedagoglar va ota-onalar o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, milliy muhitni yaratish hamda o‘quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish tarbiyaviy ishlar samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi.

Kelgusida milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyaviy faoliyatni yanada takomillashtirish uchun innovatsion yondashuvlarni joriy etish, pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish va ilgʻor tajribalarni ommalashtirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qodirov B. Pedagogika nazariyasi. – T.: Fan, 2010.
2. Xoliqov A. Tarbiyaviy ishlar metodikasi. – T.: Oʻqituvchi, 2015.
3. Tolipov Oʻ. Pedagogik texnologiyalar. – T.: Fan, 2012.
4. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogika. – T.: 2014.
5. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17773658>